O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O ’RTA MAXSUS TA’LIM
VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

“Raqamli iqtisodiyot sharoitida fan, ta’lim, madaniyat sohalarida innovatsion texnologiyalarni rivojlantirishda Xotin-qizlarning o`rni”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLARI TO`PLAMI

Termiz-2021

O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FAN, TA’LIM, MADANIYAT SOHALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA XOTIN-QIZLARNING O`RNI”

mavzusidagi 1-Respublika ilmiy-amaliy anjuman

M A T E R I A L L A R I

2021-yil 6-7 may

МАТЕРИАЛЫ

научно-практической конференции по теме:

“ Роль женщин в развитии инновационных технологий в науке, образовании и культуре в условиях цифровой экономики ”

6-7 мая 2021 год

Termiz – 2021

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FAN, TA'LIM, MADANIYAT SOHALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA XOTIN-QIZLARNING O`RNI. Ilmiy-amaliy anjuman. Termiz: 2021-yil.

Mazkur to'plamda respublikada mavjud oliy o'quv yurtlari olimlari, xotin-qizlar maslahat kengashi raislari, viloyat Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash boshqarmasi xodimlari, nodavlat tashkilotlar xodimlari, mutaxassislar, stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchi, bakalavr va magistrlari, xorijiy davlatlar va MHD olimlari raqamli iqtisodiyot sharoitida fan, ta'lim, madaniyat va tadbirkorlik sohasi rivojiga innovatsion texnologiyalarni qo'llash, arxitektura va qurilish, sanoat, energetika, iqtisodiyot va transport sohalarida innovatsion texnologiyalar va axborot kommunikatsiyalarini tadbiq qilish masalalari, xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda xotin-qizlarni tazyiq va zo'ravonlikdan himoya qilish masalalari, yosh avlodni tarbiyalashda begona g'oyalar, zararli oqimlar va odam savdosi muammolari, ayollar sportini rivojlantirish va ommaviyligini oshirish, oilalarda va ta'lim muassasalarida kitob mutolaasi, mutolaa madaniyati samaradorligini oshirish hamda innovatsion kutubxona yaratish, sanoat, atrof muhit ekologiyasi, energetika va transport sohalarida innovatsion texnologiyalar, axborot kommunikatsiyalari, zamonaviy dasturiy ta'minotlar yaratish va tadbiq, oila institutini rivojlantirishda ilmiy tadqiqotlar ko'lamini oshirish;chet tillarni oilalarda va ta'lim muassasalarida o'rgatish va o'rganishni ommaviylashtirish masalalari va ularning yechimiga doir taklif-mulohazalar o'z aksini topgan.

Anjuman materiallari Termiz davlat universiteti ilmiy-uslubiy kengashining 2021- yil 14 apreldagi № 3-bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan.

Mas'ul muharrirlar:
D.S.Hamzayeva – *Universitet Xotin-qizlar kengashi raisasi*
D.R.SHabbazova *– Boshlang'ich ta'lim kafedrasi katta o'qituvisi*

Taqrizchilar:
Zamira Rayimovna Ishanxodjayeva *– tarix fanlari doktori, professor (O'zMU)*
SHoxista To'xtashovna Maxmanazorova *– filologiya fanlari doktori (ScD), dotsent (TerDU)*

To'plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, ilmiy salohiyati va dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

bilan universal indikator bo‘yicha neytrallanguncha yuvildi. Tozalangan sorbent 2 soat davomida 1M NaOH eritmasi bilan qayta ishlanib natriyli shaklga o‘tkazildi. So‘ngra sorbent suv bilan yuvilib, yuqorida keltirilgan tartibda H+-shaklga o‘tkazildi. Tozalash sikli 2-3-marta takrorlandi. Tozalangan tegishli shakldagi sorbent Byuxner voronkasida filtrlanib, havoda quritildi. Tadqiqotlar davomida H+shakldagi kationit va OH-shakldagi anionitlardan foydalanildi.

O‘tkazilgan tadqiqotlar natijasida olingan sorbentlar gidrometallurgiya korxonalari oqava suvlaridagi og‘ir metallarni tozalashda va nodir metallarni ularga xalaqit beruvchi rangli metallar ionlaridan ajratish uchun qo‘llanishga tavsiya etildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Авторское свидетелъство № SU 1590096 F1,кл.B 01 D c.80-15/08,1990,Способ получения сорбента для извлечения ионов металлов из растворов/Скопенко В.В.,Трофимчук А.Ф.,Трофимчук А.Ф.,Брускина А.М.,Симонова Л.Н.,Тряшин .А.С

2. Лейкин Ю.А., Смиров А.В., Даванков А,.Б, Коршак В.В. Исполъзование методов термического анализа для исследования ионитов.//Высокомолек.соед.-1968-А 10.№ 1.-С.157.

YENGIL SANOATNI YANADA RIVOJLANTIRISH VA TAYYOR MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISHNI RAG’BATLANTIRISH ORQALI XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI TA’MINLASH

Radjapova D.A.

TerDU o’qituvchisi

Bugungi kunda davlatimiz rahbari tomonidan barcha sohalarga bosqichma-bosqich alohida e’tibor qaratilib kelinmoqda. Mamlakatimiz aholisining 30 foizi 14 dan 30 yoshgacha bo’lgan yoshlardir. Ularning ta’lim olishi, kasb-hunar egallashi uchun zamonaviy sharoit va imkoniyatlar yaratilgan. Shu bilan birga, yoshlarning bo’sh vaqtini mazmunli o’tkazishni tashkil etish dolzarb masala hisoblanadi. Yoshlar qanchalik ma’naviy barkamol bo’lsa, turli yot illatlarga qarshi immuniteti ham shuncha kuchli bo’ladi. Ma’lumki, davlatimiz rahbari ijtimoiy, ma’naviy-ma’rifiy

sohalardagi ishlarni yangi tizim asosida yo'lga qo'yish bo'yicha 5 ta muhim tashabbusni ilgari surgan edi. Beshinchi tashabbus bo'yicha hududlarda tikuv-trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarishni tashkil etish va xotin-qizlar bandligini ta'minlash chora-tadbirlari dasturi loyihasi tayyorlangan. Xotin-qizlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatash, ularga yetarli shart-sharoit yaratish va bandligini ta'minlash maqsadida 2021−2023 yillarda har bir tumanda yengil konstruktsiyali tikuv-trikotaj korxonalarini qurish va ayollarni band etish ko'zda tutilmoqda.

Oxirgi yillarda respublikada yengil sanoatning to'qimachilik, tikuv-trikotaj, charm-poyabzal va mo'ynachilik tarmoqlarini rivojlantirish, ishlab chiqarilayotgan tayyor mahsulotlarning turlari va assortimentini kengaytirish, shuningdek, tarmoq korxonalarining investitsiya va eksport faoliyatini har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Ko'rilgan chora-tadbirlar respublikada ishlab chiqarilayotgan paxta tolasining 80 foizdan ko'prog'ini va ip kalavaning 45 foizdan ko'prog'ini qayta ishlash bo'yicha quvvatlarni yaratish, shuningdek, 2021 yilda tayyor mahsulot eksport hajmini 1,7 milliard AQSh dollariga yetkazish imkonini berdi.

Charm-poyabzal va mo'ynachilik sohalarini rivojlantirish va eksport salohiyatini oshirish uchun berilgan imtiyozlar va preferentsiyalar mahalliy tayyor charm ishlab chiqarish hajmini 6 foizga va krast bosqichidagi charm ishlab chiqarish hajmini 44 foizga oshirish imkonini yaratdi.

Shu bilan birga jahon bozorlaridagi raqobatning kuchayishi, texnologiyalarning rivojlanishi va xorijiy ishlab chiqaruvchilar tomonidan mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarining kamaytirilishi ushbu sohalarni rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar ishlab chiqilishini talab etmoqda.[19]

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 5 ta muhim tashabbusi doirasida xotin-qizlarning bandligini ta'minlash, tadbirkorlikni, xususan, oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish, "ustoz-shogird" an'analari asosida hunarmandchilik bilan shug'ullanishni targ'ib etish, aholi tomorqalaridan samarali foydalanish, pillachilik sohasida kasanachilikni kengaytirish orqali bandlikni ta'minlashga katta ahamiyat

[19] Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 16 сентябрдаги ПҚ-4453-сон

berilmoqda va xotin-qizlarni ish bilan ta’minlash, ular o’rtasida tadbirkorlikni rivojlantirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida Vazirlar Mahkamasining qarori qabul qilindi.[20]

Surxondaryo viloyatida ishsiz xotin-qizlarning bandligini ta’minlashning yo’nalishlar kesimida 2019 yildagi ma’lumotlarga qaraganda viloyat bo’yicha jami 15390 ta, shundan sanoat bo’yicha 6212, hunarmandchilik bo’yicha 412 tani tashkil qiladi. Xozirgi kundagi eng muhim muammolardan yana biri og‘ir turmush sharoitida yashayotgan 13 ming 44 nafar ayollar, yosh xotin-qizlarning bandligini ta’minlash va buni yengil sanoatni rivojlantirish orqali xotin-qizlar bandligini ko’proq amalga oshirish mumkin[21].

2020 yildan boshlab prezidentning farmoni bilan og‘ir turmush sharoitida yashayotgan hamda nogironligi bo‘lgan ayollar, ayniqsa yosh xotin-qizlar bandligini ta’minlash qo‘mitaning ustuvor vazifalaridan biri sifatida belgilandi. Bu borada mahallalar kesimida manzilli ro‘yxatlar shakllantirilib, alohida dastur asosida 10 ming nafarga yaqin og‘ir turmush sharoitida yashayotgan ayollar bandligi ta’minlandi va bunga 38 mlrd. 261 mln. so‘m mablag‘ yo‘naltirildi.

Xotin-qizlar qo’mitalari tashabbusi bilan bo’sh binolarni qayta ta’mirlash va ishga tushirish hisobiga 2 ming 300 tadan ortiq kichik sexlar tashkil etilib, 16 ming nafarga yaqin xotin-qizlarning bandligi ta’minlandi", — dedi Tanzila Norboyeva[22].

Jamiyatda ayollar va yoshlarning rolini oshirish hamda bandligini ta’minlash xozirgi kundagi muhim bo’lgan vazifalardan biridir. Muqaddam moddiy yordam va ko‘makka muhtoj oilalar ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash maqsadida “temir daftar” lar shakllantirilgan edi. Xuddi shu kabi har bir mahalla, tuman, shahar va viloyat kesimida “yoshlar daftari” va “ayollar daftari” shakllantirilish borasida ham ishlar amalga oshirilmoqda. Xulosa o’rnida shuni aytish mumkinki, mamlakatimizda yoshlarga bo’lgan e’tibor, olib borilayotgan to’g’ri siyosat va har bir qadam yaqin kelajakda o’zining mevasini berishi shubxasiz,

[20] Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 20-noyabrdagi 919-son qarori. 1-Ilovasi.
[21] Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 20-noyabrdagi 919-son qarori. 1-Ilovasi.8 bandi.
[22] https://www.gazeta.uz/oz/2018/12/22/ayollar-ishsizligi/

Shiddat bilan rivojlanayotgan hayotimizda ro’y berayotgan yuksalish jarayonlari o’zini barcha sohalarda namoyon etmoqda. Binobarin, mustaqillikka erishgan yillarimizning ilk davrida biz o’zimizning milliy o’zligimizni anglash, boy tarixiy-ma’naviy hamda ilmiy merosimizning asl mazmun-mohiyati mag’zini chaqish va uni ro’yobga chiqarishga intilgan bo’lsak, endilikda xalqimiz jipslanib «milliy tiklanishdan – milliy yuksalish» g’oyasini sobit qadamlik bilan amalga oshirishga kirishdi.

Jamiyatimizda ijtimoiy tafakkurning yuksalish tendensiyasi yuzaga keldi, olib borilayotgan ijtimoiy va iqtisodiy siyosatimizda milliy hamda umuminsoniy qadriyatlar mujassam ekanligini butun jahon hamjamiyati e’tirof etmoqda.

CHEGARAVIY QATLAM TURG’UNLIGI MUAMMOSINI YECHISHDA CHEBISHEV KO’PHADLARIDAN FOYDALANISH

Maftuna G’affarova,

TerDU magistranti

Annotatsiya. Gidrodinamik tizimlarni matematik modellashtirishdagi eng muhim muammolardan biri chegaraviy turg’unlik muammolaridir. Chegaraviy qatlam turg’unligi muammosini yechishda asosan Chebishev ko’phadlari haqida umumiy ma’lumotga ega bo’lishimiz zarurdir. Maqolada Chebishev ko’phadlari va uning xossalari haqida batafsil ma’lumot berilgan.

Аннотация. Одной из важнейших проблем математического моделирования гидродинамических систем является проблема граничной устойчивости. При решении проблемы застоя границы нам необходимо иметь общее представление о многочленах Чебышева. В статье представлена подробная информация о многочлене Чебышева и его свойствах.

Annotation. One of the most important problems in the mathematical modeling of hydrodynamic systems is the problem of boundary stability. In solving the problem of boundary stagnation, we need to have a general knowledge of the Chebyshev polynomials. The article provides detailed information about the Chebyshev polynomial and its properties.

МУНДАРИЖА

1.	**СЎЗ БОШИ.** *Мараҳимов А.Р. Термиз давлат университети ректори*	**3**
2.	**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ РОЛИНИ ОШИРИШ ВА ГЕНДЕР ТЕНГЛИК МАСАЛАЛАРИ.** *О.Р.Жамолдинова – педагогика фанлари доктори, профессор. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг маслаҳатчиси.*	**5**
3.	**ЗАМОНАМИЗ ҚАҲРАМОНЛАРИ.** *Зулфия Мўминова - шоира, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси*	**16**
4.	**ХОТИН-ҚИЗЛАР ИЖТИМОИЙ - СИЁСИЙ ЖАРАЁНЛАРНИНГ ФАОЛ ИШТИРОКЧИСИГА АЙЛАНМОҒ'И КЕРАК.** *Турсунова Бибиражаб (Жиззах политехника институти***)**	**22**
5.	**ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ – КАК ОСНОВА УНИВЕРСИТЕТОВ БУДУЩЕГО.** *Ишанходжаева З.Р. (НУУз им. Мирзо Улугбека)*	**25**
6.	**HAYOTNING ASOSI VA MILLATNING KELAJAGI AYOLDIR.** *Dilbar Normurodova (Термиз)*	**31**
1-sho'ba: **RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FAN, TA'LIM, MADANIYAT VA TADBIRKORLIK SOHASI RIVOJIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH**		
7.	**RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASHNING ZAMONAVIY IMKONIYATLARI.** *Muxtorova L.A. (TerDU)*	**34**
8.	**ВЛИЯНИЕ СЕЗОННОСТИ НА ТУРИСТИЧЕСКУЮ ОТРАСЛЬ РЕГИОНА.** *Хамзаева Д.С. (ТерГУ)*	**39**
9.	**BOR GURUHI ELEMENTLARI MAVZUSINI O'QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.** *Muqimova G.J.(TerDU), Zaripova R.Sh.(TDFI), Ibragimova A.X.(TerDU), O'rozova O'.F.(TerDU)*	**45**
10.	**МАҲАЛЛИЙ ХОМ АШЁ АСОСИДА МОДИФИКАЦИЯЛАНГАН ОЛТИНГУГУРТЛИ БЕТОН ОЛИШ ЖАРАЁНИНИ ЎРГАНИШ ВА ФИЗИК-МЕХАНИК ХУСУСИЯТЛАРИНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ.** *Аманова Н.Д.(ТерДУ) , Шавкатова Д.Ш. (ҚМИИ), Худойбердиева С.Р. (ТерДУ)*	**49**
11.	**TA`LIM TIZIMIDAGI INNOVATSIYALAR: MUAMMO VA YANGILIKLAR.** *Djamalova Z.SH. (TerDU)*	**52**
12.	**ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ЎҚИТИШНИНГ КОМПЬЮТЕРЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ.** *Зиякулова Ш.А. (ТерДУ)*	**55**
13.	**СВАДЕБНЫЙ ТУРИЗМ КАК ПЕРСПЕКТИВНЫЙ ВИД ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ.** *Кобилова З.Б. (ТерГУ)*	**59**

	CHIQARISHDAGI O'RNI VA TADQIQOTI. *Rashidova G.E., O'rozova S.A. (TerDU)*	
26.	**YENGIL SANOATNI YANADA RIVOJLANTIRISH VA TAYYOR MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISHNI RAG'BATLANTIRISH ORQALI XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI TA'MINLASH.** *Radjapova D.A. (TerDU)*	**122**
27.	**CHEGARAVIY QATLAM TURG'UNLIGI MUAMMOSINI YECHISHDA CHEBISHEV KO'PHADLARIDAN FOYDALANISH.** *G'affarova M. (TerDU)*	**125**
28.	**O'ZBEKISTONDA GULCHILIKNI RIVOJLANTIRISH VA LANDSHAFT ARXITEKTURASIGA TADBIQ ETISH.** *Beknazarova M.N. (TerDU)*	**129**
29.	**ZAMONAVIY TARBIYACHINING KASBIY KOMPETENTSIYASI VA ZAMONAVIY TARBIYACHINING TA'LIM BERISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANA OLISHI HAQIDA** *Bekmatova H. (TerDU)*	**135**
30.	**САНОАТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ МАҲАЛЛИЙЛАШТИРИШ- ИМПОРТНИ КАМАЙТИРИШ ОМИЛИ.** *Собитова Р.С., Нарзуллаева М.Ф. (ТерДУ)*	**138**
31.	**ЎҚУВЧИЛАРНИ МИЛЛИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИККА ОИД КРЕАТИВЛИК ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ.** *Холёрова А.П. (ТерДУ)*	**143**
3-sho'ba: XOTIN-QIZLAR VA ERKAKLAR UCHUN TENG HUQUQ HAMDA XOTIN-QIZLARNI TAZYIQ VA ZO'RAVONLIKDAN HIMOYA QILISH MASALALARI		
32.	**РАҲБАР ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ ҚИЁФАСИ.** *Я.А.Абдуллаева тарих фанлари доктори, доцент, С.Р.Бойназарова катта ўқитувчи, А.О.Муртазинова талаба*	**147**
33.	**ОДОБ - ИНСОН ЗИЙНАТИ.** *Кодирова Р.Т. (ТИҚХММИ)*	**150**
34.	**МЕСТО И РОЛЬ ЖЕНЩИНЫ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ.** *Умарова Ф.Н. (ТИИИМСХ)*	**155**
35.	**ЗУЛФИЯ МЎМИНОВА ИЖОДИДА АЁЛЛАРГА ЭҲТИРОМ.** *Нормуродова Н. (ТерДУ)*	**161**
36.	**СОҒИНЧ СУКУНАТИ ВА АЁЛ МАТОНАТИ.** *Саидова С. (ТерДУ)*	**163**
37.	**ФУҚАРОЛАРДА ХУҚУҚИЙ ОНГ ВА ХУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ.** *Холмирзаева М., Мирзалиева Б. (ТерДУ)*	**167**
38.	**ЭРТА ТУРМУШГА ЧИҚИШ ВА УНИНГ САЛБИЙ ОҚИБАТЛАРИ.** *Ниёзова О.А. (ТерДУ)*	**172**
39.	**ЎЗБЕКИСТОНДА АЁЛЛАРНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ЎРНИНИ МУСТАҲКАМЛАШДАГИ ИСЛОҲАТЛАР.**	**175**

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FAN, TA’LIM, MADANIYAT SOHALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA XOTIN-QIZLARNING O`RNI”

mavzusidagi ilmiy–amaliy anjuman
MATERIALLARI
(2021-yil 6-7-may, Termiz shahri)

Mas’ul muharrirlar: **D.Hamzayeva, D.SHabbazova**

Texnik muharrir: M.Ismoilov, A.Vyalshin, S.Temirova

Musahhih: F.Xolmurodova, B.Djo’rayev, M.Nazarova

Bosishga 2021-yil 2-mayda ruxsat etildi. Bichimi 60x84 1/16 ofset qog’ozi. Times TAD garniturasi. SHartli bosma tabog’i 16. Adadi 100 nusxa.

Bosmaxona manzili:
“Termiz Muxammad-Alibek” bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: termiz shahri, Shukrona ko’chasi, 20/8-uy.